

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės mero
2025 m. birželio 30 d.
potvarkiu Nr. M-708

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Varpelis“
direktoriaus 2025 m. liepos 2 d.
įsakymu Nr. V-65

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „VARPELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programa remiasi konstruktyvistine teorija, teigiančia, kad vaikas pasaulį pažįsta patirtiniu būdu, naują patirtį integruoja į jau turimą, pats konstruoja savo pažinimo strategijas bei pažinimo stilių. Vaikas ugdomi bendraudamas ir bendradarbiaudamas su suaugusiuoju, bendraamžiais, sąveikaudamas su sociokultūrine aplinka. Vaiko žinojimas (supratimas, išmanymas) gimsta sąveikaujant, klausinėjant, samprotaujant. Ugdymo tikslas – ugdyti kūrybiškas, laisvas, aktyvias ir save atskleidžiančias asmenybes, kur ugdytiniai aktyviai dalyvauja priimant sprendimus, o mokytojas yra pagalbininkas, padedantis susivokti pasaulyje, kuriame jis gyvena. Prioritetai suteikiami vaikų eksperimentavimui, bandymams, nes būtent šiais būdais jau ikimokykliniame periode stiprinamas vaikų ryšys su realiu pasauliu. Konstruktyvizmas nukreiptas į vaiko mąstymo (kognityvinę/pažintinę) raidą.

Atliepiant konstruktyvizmo švietėjiškas idėjas puoselėjamas ir vertinamas kiekvieno vaiko unikalumas, nenorima jo suvaržyti ar įsprausti į konkrečius metodinius rėmus. Siekiant užtikrinti įdomų, džiugų, kokybišką, geriausiai vaiko poreikius atitinkantį ugdymą(si), ugdymo(si) procese taikomi Reggio Emilia metodo elementai.

Reggio Emilia sistemos filosofija – tai novatoriškas ir įkvepiantis požiūris į ankstyvąjį ugdymą, kai vaikas vertinamas kaip unikali asmenybė, turinti didžiulį mokymosi potencialą. Reggio Emilia metodas į vaikus žvelgia kaip į gebančius mokytis ir turinčius šimtą skirtingų saviraiškos būdų. Šis požiūris pabrėžia menų, kūrybiškumo ir bendradarbiavimo svarbą. Jis skatina atvirą tyrinėjimą, projektinį mokymąsi ir vaikų patirties dokumentavimą.

Įstaigos darbuotojams priimtini humanistinės krypties atstovų teiginiai, kad kiekvienas žmogus yra vertybė. Jie vaiką mato kaip aktyvią asmenybę, kurios aktyvumui realizuoti būtina sąlyga – pagarba vaikui. Įstaigos pedagogai pritaria šioms nuostatoms ir kelia sau uždavinį formuoti teigiamą visuomenės požiūrį į vaiką, kaip visavertę asmenybę, nepriklausomai nuo ekonominių, socialinių ar rasinių skirtumų. Siekiama įgyvendinti Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją, kurioje teigiama, kad vaikas turi jaustis visaverte asmenybe, kad ir kokio amžiaus būtų, gyventi saugioje aplinkoje, jaustis mylimu ir vertingu.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Kauno lopšelyje-darželyje vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;

saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;

lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;

pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vaikų poreikiai

Kauno lopšelio-darželio „Varpelis“ ikimokyklinio ugdymo programa skirta vaikams nuo gimimo iki 5/6 metų. Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą;

saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiama, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia;

draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų;

komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.);

pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti;

kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas.

Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvai (globėjai) pripažįstami tiesioginiais ugdymo proceso dalyviais, drauge su mokytojais sprendžiantys vaiko ugdymo turinio, rezultatų vertinimo klausimus. Ugdytinių tėvams (globėjams) organizuojama švietimo pagalba, kuri vykdoma taikant įvairias bendradarbiavimo su šeima formas įstaigoje. Tėvai kviečiami dalyvauti vaiko ugdymosi procese, jo planavime, vaikų pasiekimų vertinime. Tėvai yra aktyvūs įstaigos tarybos, pagrindinio valdymo organo, nariai. Lopšelyje-darželyje didelis dėmesys skiriamas vaikų šeimos pažinimui, tėvų (globėjų) nuostatų ir lūkesčių išsiaiškinimui bei jų poreikių tenkinimui.

Nuolat vykdomų tėvų nuomonės ir poreikių tyrimų, individualių pokalbių rezultatai parodė, kad tėvams labai svarbus geras įstaigos mikroklimatas, ugdymo kokybė, fizinis ir psichinis vaikų saugumas, individualių vaikų gebėjimų ugdymas, vaikų užimtumas. Tėvai palaiko mokytojų iniciatyvą išplėsti vaikų edukacines erdves už įstaigos ribų, lankantis artimiausioje gamtinėje aplinkoje, bibliotekose, muziejuose, teatruose, susipažinti su žymiomis Kauno miesto istorinėmis ir kultūrinėmis vietomis, patys organizuoja edukacines išvykas.

Tėvų ir mokytojų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas pasitikėjimu, abipuse pagarba, dėmesiu ir konfidencialumu, aktyvia partneryste ir atsakomybe, pagarba vienas kito poreikiams ir interesams. Bendraujant ir bendradarbiaujant su ugdytinių šeimomis, kuriama bendruomenė, įstaigos kultūra, vertybės, tradicijos, užtikrinama ugdymo tąsa ir kokybė.

Kauno lopšelyje-darželyje „Varpelis“ dirba kompetentingi ikimokyklinio ugdymo mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai, gebantys kurti ikimokyklinio ugdymo turinį, ugdymą organizuoti kaip visuminį, integralų, tęstinį procesą, siejant visas vaikų ugdymo(si) sritis, nuosekliai plėtojant bendruosius vaikų gebėjimus bei užtikrinant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinio ir proceso tęstinumą. Įstaigos pedagogai domisi ir įgyja naujų kompetencijų, kaip organizuoti vaikams su barjeriais, į vaikų įvairovę ir skirtingus ugdymosi poreikius orientuotą ugdymą, užtikrinantį kiekvieno vaiko ugdymosi sėkmę ir gerovę.

Pedagoginė bendruomenė vadovaujasi mokymosi visą gyvenimą idėja, nuolat siekia profesinio tobulėjimo, dalyvauja mokymuose ar teminiuose seminaruose. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai dalyvauja respublikiniuose, tarptautiniuose projektuose, konferencijose, patirties sklaidos renginiuose, patys juos organizuoja. Patyrę mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai vadovauja Kauno kolegijos Menų ir ugdymo fakulteto, Vytauto Didžiojo universiteto studentų praktikai.

Mokytojai savo veikloje taiko projektų metodą. Šio metodo taikymas padeda spręsti praktikoje kylančias problemas, gerinti ugdymo proceso kokybę, nuolat analizuojant ir reflektuojant savo praktinę veiklą. Projektinio darbo forma ir metodai padeda plėtoti demokratinius bendradarbiavimo santykius bendruomenėje ir ugdo profesines pedagogų kompetencijas.

Mokytojai propaguoja ir ugdo saugios ir sveikos gyvensenos nuostatas, yra atviri pokyčiams bei taiko ugdyme informacinių technologijų naujoves, STEAM (anglų k. *Science* – gamtos mokslai, *Technology* – technologijos, *Engineering* – inžinerija, *Art* – menas/dizainas, *Mathematics* – matematika), aktyvaus ir patirtinio ugdymo metodus, vadovaujasi demokratiškumo, tautiškumo

principais, gerbia vaiko asmenybę, plėtoja tėvų ir pedagogų bendravimą ir bendradarbiavimą, siekia teigiamų pokyčių ir perteikia patirtį kitiems.

Regiono ypatumai

Kauno lopšelis-darželis „Varpelis“ įsikūręs Kauno miesto Eigulių mikrorajone, kuriame vyrauja daugiaaukščiai gyvenamieji namai. Netoli įstaigos yra Kalniečių parkas, Klebonišio miškas. Įstaigą lankantiems vaikams sudaroma galimybė tyrinėti, stebėti ir pažinti parko bei miško augmeniją ir gyvūniją. Įstaigos bendruomenė bendradarbiauja su Kauno Pilėnų, Kazio Griniaus ir Martyno Mažvydo progimnazijomis, kuriose mokosi buvę ugdytiniai. Organizuojami bendri projektai ir renginiai su Kauno Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Eigulių padalinio vaikų skyriumi ir kaimynystėje esančiais Kauno lopšeliais-darželiais „Aviliukas“, „Šermukšnėlis“, „Kregždutė“, „Naminukas“, „Vyturėlis“. Edukaciniai užsiėmimai vyksta netoli lopšelio-darželio esančioje Algio Žikevičiaus saugaus vaiko mokykloje, Kauno švaros įmonėje.

Tai lopšelio-darželio ugdytinių mėgstamos, kupinos tyrinėjimų bei atradimų ugdymosi erdvės.

Lopšelio-darželio savitumas

Kauno lopšelis-darželis „Varpelis“ – tai šiuolaikiška, inovatyvi, visada naujovių paieškoje ir jų taikyme esanti švietimo įstaiga.

Kokybiškas visuminis ugdymas ir puiki priežiūra, dėmesys kiekvienam vaikui yra lopšelio-darželio bendruomenės pasididžiavimas. Ypatingas dėmesys skiriamas vaiko emocinei ir psichologinei savijautai, savarankiškumui ir kokybiškam ikimokykliniam ugdymui.

Lopšelis-darželis plėtoja partnerystės ryšius su Kauno Švietimo inovacijų centru, Vytauto Didžiojo universitetu, Kauno kolegijos Menų fakultetu, Lietuvos sveikatos mokslų universitetu, Kauno Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos Eigulių padaliniu, Kauno Pilėnų ir Martyno Mažvydo progimnazijomis, Birštono lopšeliu-darželiu „Vyturėlis“, Mažeikių lopšeliu-darželiu „Berželis“, Kauno miesto ikimokyklinėmis ugdymo įstaigomis. Lankomasi vieni kitų organizuojamuose renginiuose, dalinamasi gerąja darbo patirtimi, vykdomi bendri renginiai, projektai.

Lopšelyje-darželyje sukurta edukacinė vaikų vystymąsi bei individualią jų raišką skatinanti aplinka, kuri kviečia vaikus veikti, žaisti, sportuoti, tyrinėti, tobulėti pagal jų individualius poreikius. Grupės aprūpintos edukacinėmis priemonėmis ir išmaniosiomis technologijomis, grupėse yra veiklos erdvės: dailės, statybinių žaidimų, valgio gaminimo, gamtos tyrinėjimo, stalo žaidimų, siužetinių-vaidmeninių žaidimų, kalbos.

Įstaigoje veikia Tyrimų laboratorija, kurioje vaikai tyrinėja, stebi juos supantį pasaulį, eksperimentuoja; Muzikos studija, kurioje gausu įvairių muzikinių instrumentų, lavinančių garsų pažinimą, ritmo suvokimą, skatinančių muzikuoti; Šokliukų klubas, kuriame vaikai šoka, sportuoja, dalyvauja interaktyviose veiklose; Spalviukų mokyklėlė, kuri kviečia vaikus patirti kūrybinį džiaugsmą kartu ir atrasti savyje kūrėją; Šnekučio akademija, kurioje vaikai ugdo kalbą ir stiprina komunikacinius gebėjimus. Naudojantis partnerių bei tėvų pasiūlytomis galimybėmis, ugdymo turinys plėtojamas už įstaigos ribų, kur vaikai įgyja įvairios socialinės, kultūrinės patirties.

Lopšelyje-darželyje rengiamos tradicinės šventės: rugsėjo 1-osios šventė „Sveiki sugrįžę“, kalėdiniai renginiai prie eglutės „Kalėdų senelio belaukiant“, rudenėlio šventė „Rudenėlio pokštai“, Užgavėnių šventė „Žiema, žiema, bėk iš kiemo!“, Kaziuko mugė „Svečiuose Kazys ir Kazytė“,

ankstyvojo amžiaus gupių renginiai „Mes augame...“, šeimų sporto šventė, priešmokyklinio ugdymo grupių renginys „Paukščiu išskrendu iš vaikystės šalies“ ir kt.

Lopšelio-darželio bendrosios patalpos – laiptinės, koridorių sienos, koridorių palangės naudojamos vaikų kūrybinių darbų parodoms eksponuoti, ant sienų įrengtos erdvinės lavinamosios priemonės ugdytinių pažintiniams motoriniams gebėjimams lavinti. Įgyvendinant įtraukųjį ugdymą lopšelio-darželio koridoriuose suplanuotos erdvės, kuriose galima pasėdėti ir pailsėti nuo grupėse esančių draugų šurmulio, pavartyti knygeles, nusiraminti prie daugiafunkcinių sensorinių manipuliacinių lentų, stebėti savo kūno padėtį ir emocijas „kreivų veidrodžių karalystėje“.

Lauko aikštelėse sukurtos edukacinės erdvės vaikų kūrybiškumui ugdyti, įrengta daug spalvingų priemonių vaikų judėjimo ir žaidimų poreikiams tenkinti. Kieme įkurtos sodo ir parko erdvės (pasodinti sodo, parko augalai), kur ugdytiniai gali susipažinti su artimiausia gamtine aplinka.

Lopšelis-darželis išsiskiria pozityvia atmosfera, ugdymo naujovių taikymu, turtinga edukacine ir inovatyvia aplinka, erdviomis ir ugdomųjų priemonių gausiomis vaikų grupių patalpomis, darnia, bendraujančia ir bendradarbiaujančia bendruomene, motyvuota ir profesionalia komanda, kuri stengiasi, kad kiekvienas vaikas jaustųsi laukiamas, jam būtų suteikiamas individualus dėmesys, palaikymas ir pagalba, užtikrinant visapusišką ugdymąsi ir gerovę.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Planuodamas ugdymo turinį, metodus, parinkdamas priemones, kurdamas ugdymo aplinką, organizuodamas ugdymo procesą, numatydamas pedagoginės sąveikos būdus, bendradarbiavimo su tėvais (globėjais), vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas, Kauno lopšelis-darželis „Varpelis“ vadovaujasi šiais principais:

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja planuojant ugdymo(si) turinį, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusių, kartu besimokančių bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų;

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmis atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvaisto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokyti pradmenis.

Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai:

- atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;
- į vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotame, integraliame ugdymo procese tikslingai taikyti vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamus mokymo(si) metodus, priemones;
- organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;
- sukurti ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui pritaikytą ir mokymąsi stimuliuojančią aplinką;
- siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko mokymosi sėkmę, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis;

- kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partnerystė grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais, pradinio ugdymo mokytojais ir kitais švietimo paslaugų tiekėjais.

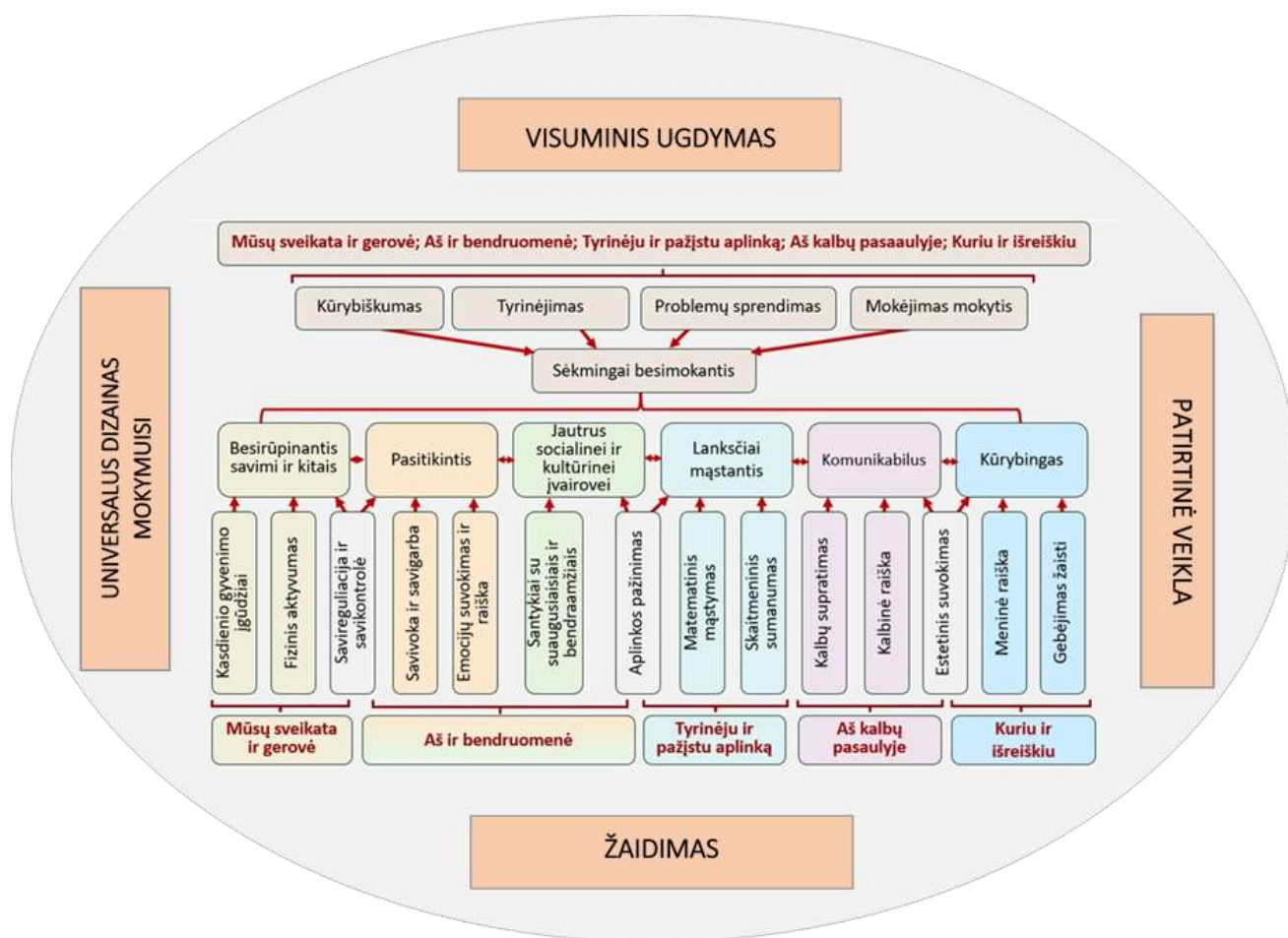
Ugdymo(si) rezultatai

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, esminiai gebėjimai, pasiekimų srities dėmenys. Kiekviena įgyvendinama ikimokyklinio ugdymosi sritis (Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Aš kalbų pasaulyje, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Kuriu ir išreiškiu) plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus.

Pateiktas konceptualus programos modelis reprezentuoja svarbiausius elementus: tikslą, uždavinius, vaikų pasiekimus, ugdymo sritis ir ugdymo turinio realizavimo būdus, vaiko raidai palankią praktiką. Centre yra vaikas ir įvardinta, kokios vaiko galios bus auginamos. Modelyje atsispindi vaiko auginamų galių, pasiekimų sričių ir ugdymo(si) sričių ryšiai. Ugdymo turinio sritys siejasi su projektiniu ugdymu, kuriuo grindžiama lopšelio-darželio praktinė veikla. Schemoje parodoma, kad užtikrinamas ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindo – visuminio ugdymosi, universalaus dizaino mokymuisi, žaidimo ir patirtinės veiklos – realizavimas. Siekiant ikimokyklinio ugdymo tikslo ir uždavinių įgyvendinimo, svarbi sąveika su šeima.

Kiekvienas vaikas yra unikalus, turintis individualių tik jam būdingų interesų, gebėjimų ir ugdymosi poreikių. Ugdymo procese puoselėjamas vaiko orumas, gerbiama vaiko nuomonė, jo teisė rinktis, spręsti, tartis. Ugdymo procesas nukreiptas įvaiko individualią pažangą ir prigimtinių, kultūrinių, taip pat etninių, socialinių, pažintinių poreikių tenkinimą.

Žinant, kad kiekvieno vaiko ugdymosi tempas yra individualus, vaikų raida yra įvertinama ir mažais žingsneliais skatinama keliant didesnius iššūkius už jo turimus gebėjimus. Ugdydami vaiką, siekiame, kad vaikas augtų smalsus, pasitikintis, bendraujantis, bendradarbiaujantis, sveikas, kuriantis, norintis pažinti ir keisti į supantį pasaulį. Šiam tikslui pasiekti esame susitarę dėl bendros sampratos: koks turi būti ikimokyklinukas išeinantis į priešmokyklinio ugdymo grupę. Kauno lopšelyje-darželyje „Varpelis“ ugdomas **sėkmingai besimokantis vaikas** (1 pav.).

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo programos konceptualus modelis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) turinys sudarytas, atsižvelgiant į siekiamybę – sėkmingai besimokantį vaiką – ir pagal tai grupuojamas prioritetizuojamas pasiekimų sritis, siekiant 3-iojo ir 5/6-ojo pasiekimų žingsnio. Kiekvienai pasiekimų sričiai numatyta pasiekimų srities vertybinė nuostata, esminiai gebėjimai ir ugdymo(si) gairės. Lentelėje visų penkių ugdymo sričių turinys pateikiamas atskirai nuo gimimo iki 3 ir 3-6 metų vaikams.

Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimo įstaigoje laiką: jam žaidžiant, bendraujant, valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, dalyvaujant mokytojų organizuotoje ar pačių vaikų spontaniškoje veikloje. Svarbiausias ugdymo(si) dalyvis yra komunikabilus, jautrus kultūrinei įvairovei, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais – **sėkmingai besiuođantis vaikas**.

Vaiko galia – SĖKMINGAI BESIMOKANTIS

Pasiekimų sritis – mokėjimas mokytis.

Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.

Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Aš ir bendruomenė“ <i>Dėmesio ir elgesio valdymas</i> Stebėdami suaugusiųjų ir bendraamžių elgesį, žiūrėdami filmukus, klausydamiesi skaitomų knygų, vaikai aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas, kas yra teisinga ar neteisinga ir kodėl, klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui namuose ir ugdymo įstaigoje, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Gyvybė turi poreikių</i> Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto. Mokytojo padedami, vaikai aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius, aiškinasi, kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas organizmams. <i>Eksperimentai su geometrinėmis figūromis</i> Natūraliai įsitraukia į aplinkoje esančių daiktų ir objektų tyrinėjimą. Vaikai atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. „Kuriu ir išreiškiu“ <i>Erdvinė raiška</i> Vaikai patiria džiaugsmą kurdami įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių bei medžiagų.	„Aš ir bendruomenė“ <i>Dėmesio ir elgesio valdymas</i> Vaikai išbando pačių bendraujant atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Gyvybė turi poreikių</i> Vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo, suprasdami, kad taip prisideda prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo. <i>Eksperimentai su geometrinėmis figūromis</i> Vaikai eksperimentuoja su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. Eksperimentuodami su figūromis, vaikai atranda, kad sudėtingesni objektai gali būti gaunami ir vaizduojami kaip paprastesnių, gerai pažįstamų objektų junginys. „Kuriu ir išreiškiu“ <i>Grafinė ir spalvinė raiška</i> Drąsinami, palaikomi vaikai įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, renkasi priemones, įrankius bei technikas grafinei ir spalvinei raiškai, siekia savitai ir detaliam išbaigti savo kūrybinius darbus. <i>Erdvinė raiška</i> Modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras veikdami su įvairiomis medžiagomis: lipdydami skirtingų formų objektus, konstruodami erdvinius objektus iš skirtingų medžiagų. Mokykloje skatinami dalintis ir reflektuoti savo patirtis.

Pasiekimų sritis – problemų sprendimas.

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.

Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Aš ir bendruomenė“ <i>Dėmesio ir elgesio valdymas</i> Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.	„Aš ir bendruomenė“ <i>Dėmesio ir elgesio valdymas</i> Sau kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Vaikai mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus. <i>Skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas</i> Dėl turimų skirtingų vertybių, norų, interesų, idėjų ir gebėjimų išryškėja vaikų nesutarimai ir konfliktai. Paremiami grupės mokytojo, vaikai mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. <i>Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas</i> Darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius. <i>Emocijų ir jų raiškos reguliavimas</i> Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami vaikai mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Ką apie mus ir įvykius sako duomenys</i> Drauge su suaugusiuoju vaikai mokosi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauja apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12-os. Vaikai įsitraukia į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinasi idėjomis, kaip būtų galima juos grafiškai pavaizduoti. <i>Veiksmų sekos ir problemų sprendimas</i> Veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus, taisykles.

Pasiekimų sritis – tyrinėjimas.

Vertybinių nuostatų. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.

Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

0-3 metai	3-6 metai
„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Atrandu daiktus</i> Grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, vaikai patys juos išbando. <i>Daiktai ir kasdienybė</i> Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). <i>Pažįstu gyvybę</i> Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis, pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas.	„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Daiktai ir kasdienybė</i> Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. <i>Daiktai ir technologijos</i> Domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant. Drauge su mokytoju vaikai aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Vaikai susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką (gamtos radinius, žmogaus sukurtus daiktus). <i>Pažįstu gyvybę</i> Vaikai dalinasi mintimis, kam reikalingi medžiai, mokytojo padedami, išsiaiškina, kad medžiai gamina deguonį, kuris būtinas žmonių ir gyvūnų kvėpavimui, ir supranta, kad medžius reikia saugoti ir sodinti. Darže, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. <i>Gyvybė turi poreikių</i> Pasirinkę keletą mokyklos kiemo augalų, jie stebi ir fiksuoja vienmečių augalų gyvenimo ciklą. Mokytojo padedami, pildo metų gamtos kalendorių: sutartiniais ženklais žymi oro temperatūrą, saulėtas ir apniukusias dienas, kritulių kiekį, pastebi jų pokyčius skirtingais metų laikais, susieja juos su augalų ir gyvūnų gyvenimu. <i>Netikėti atradimai</i> Atranda fizikinius reiškinius: jėgas, energiją, paprastuosius mechanizmus, magnetizmą. Žaisdami su tikslingai parinktais žaislais, daiktais ar priemonėmis, vaikai tyrinėja tamprumo reiškinį – daiktus spaudžia, tempia, stebėdami, kaip keičiasi, deformuojasi jų forma, tačiau atleidus jie vėl grįžta į pradinę padėtį. Trintį vaikai patiria, kai paleidžia mašinytę nuožulniąja plokštuma, ir stebi, kiek toli ji nuvažiuoja skirtinga „kelio danga“. Energiją tyrinėja, eksperimentuodami su žaislų judėjimu: naudoja žaislus, varomus elektros (baterijos) energija, patys pastumia ar traukia žaislą, suprasdami, kad jį išjudino žmogus energija. Vaikai eksperimentuoja, kokius daiktus magnetas traukia, atkreipia dėmesį, kad magnetas turi du polius, pastebi, kad kartais poliai ne traukia vienas kitą, o stumia. Vandens užšaldą į ledą, tirpina ledo kubelius, stebi, kaip šiltą dieną vanduo išgaruoja nuo šaligatvio plytelių, samprotauja apie vandens būvius ir ko reikia, kad jie keistųsi. Vaikai spėlioja ir

	eksperimentuoja, kurie daiktai, sumesti į vandenį, nuskęs, tyrinėdami pastebi, kad vieni daiktai skęsta, kiti plūduriuoja, vieni grimzta greičiau, kiti – iš lėto, aiškinasi, nuo ko tai priklauso. Mokytojo padedami, aiškinasi, kodėl laivai neskęsta.
--	--

Vaiko galia — BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS

Pasiekimų sritis – kasdienio gyvenimo įgūdžiai.

Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.

Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Maisto įvairovės pažinimas</i> Su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrindami knygeles, korteles, piešinius. Įpranta savarankiškai atsigerti grupėje esančio vandens. <i>Elgesys prie stalo</i> Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai, naudotis stalo įrankiais ir pasirinkti, su koku stalo įrankiu valgyti skirtingą maistą. <i>Rūpinimasis švara</i> Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius, kai patys, mokytojo skatinami, drąsinami, pamokomi, padedami, prausia veidą, rankas ir nusišluosto, susišukuoja plaukus, nusirengia ir bando tvarkingai sudėti drabužius ir pan.	„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Maisto įvairovės pažinimas</i> Vaikai įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą: mokosi suprasti ir patys kurti receptus; plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja, pavadina; gėrasi estetiniu įspūdžiu. Vaikai samprotauja, tariaisi ir, esant galimybei, renkasi sveikatai palankius maisto produktus (pavyzdžiui, atsinešdami užkandžius). <i>Elgesys prie stalo</i> Mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgi nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant. Jie mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekdami estetinio įspūdžio. <i>Tvarkos laikymasis</i> Vaikai pastebi ne vietoje padėtus daiktus ir imasi iniciatyvos juos tvarkyti, pamato grupėje ar lauko aplinkoje numestą šiukšlę, mokosi šiukšlės rūšiuoti. <i>Elgesys su nepažįstamais žmonėmis</i> Vaikai mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu, į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą, kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų, siekia liesti. <i>Saugus elgesys buityje ir gamtoje</i> Kasdinių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. Vaikai su mokytoju ir draugais kalbasi apie saugų elgesį, aiškinasi, kaip elgtis, į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimei. <i>Saugus elgesys gatvėje</i>

	Žaisdami eismo gatvėje žaidimus, mokosi pažinti šviesoforo spalvas, kelio ženklus, laikytis eismo ženklų ir taisyklių. Vaikai varto knygeles, klausosi istorijų, pasakojimų apie (ne)saugų elgesį gatvėje.
--	--

Pasiekimų sritis – fizinis aktyvumas.

Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Judėjimo džiaugsmo patyrimas</i> Vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi (tarp dviejų nubrėžtų linijų ir pan.), įveikdami kliūtis, lipdami į kalniuką. Nevaržomai judėdami ir eksperimentuodami vaikai išbando savo kūno judėjimo galimybes; lavina pagrindines fizines ypatybes; mokosi saugiai keisti pradines kūno padėtis ir atlikti įvairius veiksmus rankomis, kojomis; išlaikyti kūną statinėje būsenoje; judėti (ne)persikeldami erdvėje.	„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Judėjimo džiaugsmo patyrimas</i> Juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai: šliaužimas, ropojimas, ėjimas, bėgimas, šuoliukai, laipiojimas, pralindimas, metimai, pusiausvyros pratimai. Vaikai judėjimo džiaugsmą patiria laisvai bėgiodami, landžiodami, šokinėdami, laipiodami karstynėmis, kopėtėlėmis, laipteliais, žaisdami su kamuoliais. <i>Judesių tikslumo siekimas</i> Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją ką nors dėliodami, konstruodami, verdami, piešdami ir kt.

Pasiekimų sritis – savireguliacija ir savikontrolė.

Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.

Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsijaudrinęs geba nusiraminti.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Dienos ritmo pajauta</i> Mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienos tvarką, stebėti ir patikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks. Kasdieniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikams orientuotis dienos laike. <i>Judėjimo džiaugsmo patyrimas</i> Veikdami ribotame plote pratinasi judėti saugodami save ir kitą.	„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Judėjimo džiaugsmo patyrimas</i> Žaisdami komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, judėjimo būdus, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus. <i>Elgesys prie stalo</i> Mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgi nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant.

Žaisdami komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių. „Aš ir bendruomenė“ <i>Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas</i> Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrindami anksčiau darytas savo nuotraukas.	„Aš ir bendruomenė“ <i>Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas</i> Žaisdami, kurdami savo augimo laiko juostas, įsitraukdami į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas (matavimai, kūno kontūro apvedimas, pėdų, plaštakų atspaudai, talentų šou ir kt.), vaikai įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. <i>Skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas</i> Komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką.
---	---

Vaiko galia – PASITIKINTIS

Pasiekimų sritis – emocijų suvokimas ir raiška.

Vertybinių nuostatų. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Dienos ritmo pajauta</i> Tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais, aptardami kaitos priežastis. Padedami mokytojo, susikuria ritualus prieš einant miegoti, pavyzdžiui, pavartyti knygutę, pasiklausyti lopšinės. „Aš ir bendruomenė“ <i>Savo emocijų atpažinimas ir raiška</i> Mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiramino būdus (išbūti, išjausti emocijas, patiriant mokytojo paramą, pabūti nusiramino erdvėje kartu su suaugusiuoju, įsitraukti į pozityvias emocijas žadinančias veiklas). Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso, jeigu dažnai žaidžia, paišena, klausosi muzikos, juda greta ir kartu per kasdienes ugdomojamas veiklas.	„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Judėjimo ir poilsio ritmo pajauta</i> Vaikai iš skaitomų pasakojimų, istorijų ir patys išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, pavyzdžiui, judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką. „Aš ir bendruomenė“ <i>Savo emocijų atpažinimas ir raiška</i> Žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. <i>Emocijų ir jų raiškos reguliavimas</i> Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos.

	<i>Dėmesio ir elgesio valdymas</i> Natūraliai savo aplinkoje stebi ir tikslingai pasiūlytose veiklose tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Žaisdami savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbandydami naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukdami į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikydamiesi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos, vaikai ugdomi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę.
--	--

Pasiekimų sritis – savivoka ir savigarba.

Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.

Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Dienos ritmo pajauta</i> Vaikai ugdomi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą, kai kasdienių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. <i>Judėjimo džiaugsmo patyrimas</i> Nevaržomai judėdami ir eksperimentuodami vaikai išbando savo kūno judėjimo galimybes; įgyja drąsos ir pasitikėjimo savimi. „Aš ir bendruomenė“ <i>Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas</i> Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrindami anksčiau darytas savo nuotraukas. <i>Kūno pažinimas</i> Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus.	„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Judėjimo džiaugsmo patyrimas</i> Vaikai inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. <i>Maisto įvairovės pažinimas</i> Nusiteikia ir vienas kitą padaršina mokykloje valgyti įvairų maistą, ragauti naujus, jiems nežinomus maisto produktus, susipažinti su įvairiais skoniais, dalintis mintimis ir žymėti, kas kam skanu / neskanu. „Aš ir bendruomenė“ <i>Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas</i> Savo galių pajauta plėtojasi jiems mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės. Žaisdami, kurdami savo augimo laiko juostas, įsitraukdami į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas, vaikai įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Žaisdami vardų žaidimus, kurdami ir naudodami vardų korteles, ką nors pasakodami, piešdami save, savo stiprybes, vaikai supranta save kaip unikalų asmenį. <i>Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas</i> Piešdami save ir kitus, matuodamiesi, lygindami akių, plaukų spalvą, kalbėdamiesi apie savo norus,

	pomėgius, gebėjimus, šeimas, namus, kartu žaisdami ar kurdami bendrus darbus, švęsdami šventes, socialiniuose tinkluose komunikuodami su kitų tautybių bendraamžiais, tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų.
--	--

Vaiko galia – JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI

Pasiekimų sritis – santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais.

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.

Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Aš ir bendruomenė“ <i>Kūno pažinimas</i> Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja ir mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. <i>Emocijų ir jų raiškos reguliavimas</i> Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprių emocijų sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos. <i>Dėmesio ir elgesio valdymas</i> Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus. <i>Ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams</i> Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. <i>Žmonių bendruomenių tyrinėjimas</i> Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dieneose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas.	„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Elgesys su nepažįstamais žmonėmis</i> Mokytojui modeliuojant įvairias situacijas, skaitant istorijas, pasakojant, kartu žiūrinėjant paveikslėlius, korteles, kalbantis, vaikai mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu. <i>Saugus elgesys buityje ir gamtoje</i> Vaikai su mokytoju ir draugais kalbasi apie saugų elgesį, aiškinasi, kaip elgtis, į ką kreiptis pagalbos nutikus nelaimei. Jie mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų; aiškinasi, kad miške negalima valgyti rastų nežinomų uogų; miške visuomet būti šalia suaugusiojo (kad nepasiklystų); bristi į vandens telkinį ar lipti ant ledo jam užšalus galima tik stebint suaugusiajam. „Aš ir bendruomenė“ <i>Ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams</i> Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariai. <i>Žmonių bendruomenių tyrinėjimas</i> Paremiami mokytojo, vaikai atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. <i>Skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas</i> Komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. <i>Žmonių įvairovės supratimas</i>

	Žmonių panašumus ir įvairovę pajaučia, tyrinėja, supranta žaisdami, bendraudami gyvai, drauge ką nors veikdami ir kurdami, dalindamiesi patyrimu ir idėjomis su artimiausioje (namų, mokyklos, miesto / kaimo) aplinkoje bei šalyje gyvenančiais skirtingo amžiaus, lyties, tautybės, profesijos, rasės, tikėjimo, gebėjimų žmonėmis.
--	---

Pasiekimų sritis – aplinkos pažinimas.

Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Maisto įvairovės pažinimas</i> Matydami estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežių kvapą maistą, jį skanaudami ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną. Įvairių žaislų esančioje aplinkoje vaikai žaidžia siužetinius maisto gamtinimo žaidimus. „Aš ir bendruomenė“ <i>Kūno pažinimas</i> Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus. <i>Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas</i> Žaidinami, matydami save veidrodyje, nuotraukose tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsiduriantys savo drabužėlius ar žaislus aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu). „Aš kalbų pasaulyje“ <i>Klausymas</i> Ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. Plečia pasyvųjį ir aktyvųjį žodyną. <i>Žodinės kalbos suvokimas</i> Žodinės kalbos suvokimo gebėjimus ugdosi dalyvaudami vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose. Plečia kalbos supratimą dalyvaudami mokytojo siūlomose aktyviose veiklose ir kasdienės rutinos situacijose, kurios su vaiku aptariamos jų vyksmo metu.	„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Maisto įvairovės pažinimas</i> Tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais; dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika), patys vieni kitiems aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja. <i>Tvarkos laikymasis</i> Vaikai įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieškodami sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, malonia akiai: simboliniais piešiniais grupėje ženklina daiktų laikymo vietas, kuria saugaus daiktų naudojimo taisykles ir pan. „Aš ir bendruomenė“ <i>Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas</i> Tyrinėja, kuo jie panašūs į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų ir suaugusiųjų. <i>Savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška</i> Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu, paskatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti ir skirtingais būdais suaugusiesiems ir kitiems vaikams parodyti savo poreikius, pomėgius, interesus. <i>Dėmesio ir elgesio valdymas</i> Sau kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Vaikai mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus. „Aš kalbų pasaulyje“ <i>Žodinės kalbos suvokimas</i>

„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Daiktai ir kasdienybė</i> Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos. <i>Atrandu daiktus</i> Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą.	Dalyvauja grupinėse veiklose, aktyviai bendrauja. Visose aplinkose susikuria natūralios sąlygos susieti išgirstą žodį su daiktu, reiškiniu ar veiksmu ir taip plėtoti kalbos prasmės supratimą. <i>Kalbėjimas</i> Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Pažįstu gyvybę</i> Vaikai stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Dalinasi savo patyrimu ir išgyvenimais apie naminių gyvūnų, taip pat turimų namuose augintinių auginimą. Stebi gyvūnus savo aplinkoje, kai kuriuos mūsų ir svetimų kraštų gyvūnus atpažįsta paveikslėlių knygoje, animaciniuose filmuose. Vaikai svarsto ir aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai, per rūpinimąsi gyvūnais ugdomi pagarbą gyvūnams gamtai. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės, šviesos, gyvūnui – maisto, vandens, būsto.
--	--

Vaiko galia – LANKSČIAI MĄSTANTIS

Pasiekimų sritis – matematinis mąstymas.

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.

Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, seką, vietą ir judėjimo kryptį.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Atrandu daiktus</i> Vaikai pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. <i>Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus</i> Padedami mokytojo, vaikai atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Vaikai natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai). <i>Matavimai kasdienėje aplinkoje</i>	„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Atrandu daiktus</i> Vaikai daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Mokytojo padedami, ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. <i>Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus</i> Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose),

Natūraliai įsitraukia į žaislingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Kalbinami suaugusiųjų, supranta, ką reiškia „pilnas“ ir „tuščias“. Įsitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Vaikai daiktų ilgį (plotį, aukštį) palygina netiesiogiai, daiktus sugretindami. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“.	pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Dalyvaudami žaislingose neformaliose, kūrybinėse veiklose, vaikai mokosi objektų kiekį grupėje (-ėse) apibūdinti kaip pakankamą / per didelį / per mažą tikslui pasiekti ar užduočiai atlikti. Savo aplinkoje vaikai neformaliai įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą (pavyzdžiui, kiek yra iš viso, kiek trūksta). <i>Daiktai ir kasdienybė</i> Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. <i>Matavimai kasdienėje aplinkoje</i> Noriai įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma. Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus).
--	---

Pasiekimų sritis – skaitmeninis sumanumas.

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.

Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Aš kalbų pasaulyje“ <i>Rašytinės raidės ir vaizdinės informacijos suvokimas</i> Atranda raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedami jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis, rašydami spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Skaitmeninis raštingumas</i> Žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.).	„Aš kalbų pasaulyje“ <i>Rašytinės raidės ir vaizdinės informacijos suvokimas</i> Paskatinti mokytojo, vaikai kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Skaitmeninis raštingumas</i> Mokytojų padedami, iki 0,5 valandos per dieną ribojant laiką, praleidžiamą prie ekranų, naudojasi jų amžių atitinkančiomis prasmingomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu, žaisdami ir pažindami aplinką. Nesudėtingo skaitmeninio turinio kūrimo galimybes (piešimas, fotografavimas, garso ir vaizdo įrašas)

	vaikai atranda įsitraukdami į įvairias mokytojo paskatintas kūrybines, tyrinėjimo ir judrias veiklas, vykstančias realios ir virtualios aplinkos kontekstuose. Apie objektus ir reiškinius, kurių neįmanoma tiesiogiai matyti, paliesti, išgirsti, vaikai, mokytojų padedami, gauna informaciją naudodamiesi išmaniaisiais įrenginiais, realiu laiku jungdamiesi prie nuotolinių įrenginių (pavyzdžiui, prie paukščio lizdo esančios stebėjimo kameros ar kt.) ir informacinių svetainių (pavyzdžiui, susirasti gyvūnų, augalų vaizdus, išbandyti virtualius turus ir kt.). Virtualaus bendravimo įgūdžius elektroninėse mokymuisi tinkamose aplinkose vaikai įgyja, kai, mokytojo padedami ir prižiūrimi, tikslingai bendrauja tarpusavyje, su kitų mokyklų vaikais, kūrėjais, žaidimo pasaulio personažais. <i>Daiktai ir technologijos</i> Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojami išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando. <i>Veiksmų sekos ir problemų sprendimas</i> Žaisdami, konstruodami, vaikai bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas. Stebėdami ir nagrinėdami įvairių veiklų atlikimo veiksmus, pastebi jų pasikartojimą. Programuodami nesudėtingas animacijas programavimo aplinkose, vaikai nuosekliai atlieka veiksmus, atpažįsta kartojamus veiksmus.
--	---

Vaiko galia – KOMUNIKABILUS

Pasiekimų sritis – kalbų supratimas.

Vertybinių nuostatų. Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.

Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Aš kalbų pasaulyje“ <i>Klausymas</i> Ugdosi kalbos suvokimo gebėjimus, bendraudami su suaugusiais ir kitais vaikais. Jie atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emocią intonacija.	„Aš kalbų pasaulyje“ <i>Klausymas</i> Aktyviai įsitraukdami į bendravimą su mokytoju ir kitais vaikais veikia, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtą ir kitomis kalbomis klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdo

Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas. Vaikai klausosi mokytojo ir kitų vaikų, būdami grupėje ir būdami vieni, tylioje aplinkoje ir triukšmingame fone, įvairiose komunikacinėse situacijose. Jie mokosi išklausti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar polilogė, mokytojui sukuriant klausymosi aplinką įvairovę. Žodinės kalbos suvokimas Žodinės kalbos suvokimo gebėjimus vaikai ugdo dalyvaudami mokytojo, savo, draugų inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose. Nežodinės kalbos suvokimas Kūdikiai stebi aplinkinių veido mimiką, gestus, kūno kalbą, pamažu įgydami vis gilėjantį nežodinės kalbos suvokimą. Plėtoja nežodinės kalbos suvokimą ir aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomą veiklą, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba (žvilgsnis, šypsena, gestai, palietimas, apkabinimas). Rašytinės raidės ir vaizdinės informacijos suvokimas Ugdosi vaizdinės informacijos suvokimą, dalyvaudami suaugusiojo siūlomose veiklose, kuriose naudojamos skirtingų formų, spalvų, dydžio priemonės, simboliniai ženklai, vartamos bežodės paveikslėlių knygelės ir knygos su atskirais žodžiais bei tekstais. Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Kaip apibūdinti vietą ir padėtį</i> Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba, piešiniais ar vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietos (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Kalbinami vaikai noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas. „Kuriu ir išreiškiu“	trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Žodinės kalbos suvokimas Ugdosi dalyvaudami grupinėse veiklose, kuriose aktyviai bendrauja. Vaikų žaidimai, kuriuose plėtojami kasdienio gyvenimo arba netikėti fantazijos pasaulio siužetai, padeda vaikams ugdytis žodinės kalbos supratimą. Visose aplinkose, kuriose veikia vaikai, susikuria natūralios sąlygos susieti išgirstą žodį su daiktu, reiškiniu ar veiksmu ir taip plėtoti kalbos prasmės supratimą. Vaikai kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu. Nežodinės kalbos suvokimas Atpažįsta gestus, mimikas ir į jas reaguoja žodine arba nežodine raiška, demonstruodami augantį kritinį mąstymą apie tai, ką mato ir girdi. Įsitraukia į alternatyviąją komunikaciją (pavyzdžiui, veiklas, kuriose naudojami bendravimo paveikslėliai), kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. Rašytinės raidės ir vaizdinės informacijos suvokimas Domisi ženklais, simboliais, rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu. Įsitraukia į veiklas, susijusias su simboliu ir rašytine raiška, kopijuoja ženklus ar nesudėtingus paveikslėlius pagal pavyzdį ar iš atminties. Kartu su mokytoju vartydami knygeles, žaisdami kortelių žaidimus, plečia vaizdinės informacijos ir rašytinių simbolių suvokimą. Pradeda suprasti perkeltines prasmes, stebėdami ir tyrinėdami artimiausioje aplinkoje pateikiamą jiems aktualią rašytinę ir vizualinę informaciją. Domisi ir supranta knygos ar kito informacijos šaltinio dalių pavadinimus, jų funkcijas (viršelis, titulinis lapas, autorius, pavadinimas ir kt.), suvokia skirtingų žanrų leidinių skirtumus (laikraštis, kalendorius, knyga, žurnalas). Imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide, supranta, kad garsas siejamas su raide, ir kad raidės turi savo pavadinimą bei specifinę grafinę raišką. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ <i>Kaip apibūdinti vietą ir padėtį</i> Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba ar piešiniais, vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus apie objekto
--	--

Žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas Vaikas su suaugusiais žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Dalyvaudamas tokiuose abipusiuose žaidimuose, vaikas pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškingumą ir išmoksta inicijuoti bei palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą.	judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Vaikams nuolat dalinantis savo idėjomis su suaugusiuoju, kitais vaikais, jų kalboje atsiranda vis daugiau pagrindinio matematinio žodyno elementų, todėl jie kaskart sėkmingiau gali susikalbėti siūlydami idėjas ir ieškodami tinkamų sprendimų. „Kuriu ir išreiškiu“ Žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas Žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Dalyvaudamas abipusiuose žaidimuose, vaikas pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškingumą ir išmoksta inicijuoti bei palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą. Žaidimas – kaip simbolinių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis Vaikai noriai žaidžia mokytojo pasiūlytus didaktinius ugdomojo pobūdžio žaidimus ir patys pradeda juos kurti. Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas Mokytojo paskatinti, gerai žaidžiantys vaikai nesunkiai jungiasi į kolektyvinius režisūrinius žaidimus kurdami ilgalaikius žaidimo pasaulius mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius. Ankstyvasis muzikinis ugdymas Perpratęs muzikos kalbą, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. vaikas išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka.
---	--

Pasiekimų sritis – kalbinė raiška.

Vertybė nuostata. Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.

Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Dienos ritmo pajauta</i> Mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir patikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks. <i>Elgesys su nepažįstamais žmonėmis</i>	„Mūsų sveikata ir gerovė“ <i>Maisto įvairovės pažinimas</i> Aiškinasi, klauso skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai; tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais; dėlioja mąstymo

Mokytojai modeliavo įvairias situacijas, skaitant istorijas, pasakojant, kartu žiūrindami paveikslėlius, korteles, kalbant, vaikai mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu, į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą, kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų, siekia liesti. „Aš kalbų pasaulyje“ <i>Kalbėjimas</i> Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Šio amžiaus vaikų žodyno gausėjimą ir kalbinę raišką skatina aktyvus suaugusiojo bendravimas su vaiku, inicijuojant pokalbius, plėtojant vaiko pasakymus, juos pakartojant. „Kuriu ir išreiškiu“ <i>Ankstyvasis muzikinis ugdymas</i> Vaikų supratimą apie juos supančią aplinką plečia dainos, skanduotės ir ritmiškai atliekami eilėraščiai. Ilgainiui dainuojamasis balsas atsiranda iš vaikų čiaušėjimo, cypavimo, krykštavimo, gugavimo ir kitų garsų. Vaikai ne vien atkartoja suaugusiųjų sukurtas dainas, mokytojo skatinami plėtoja ir savos kūrybos spontanišką (vadinamą „arioso“) dainavimą. <i>Vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas</i> Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spauda, tepioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Remdamiesi patyrimu vaikai pradeda suprasti rankos judesių ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį. Jie tyrinėja savo keverzones ir terliones, bando apie jas pasakoti, kai suaugusieji palankiai reaguoja, drąsina ir komentuoja vaikų piešinius.	žemėlapius (sveika – nesveika), patys vieni kitiems aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja. <i>Dienos ritmo pajauta</i> Skatinami mokytojo ir atsižvelgdami į visos mokyklos dienos režimą, patys sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais, sudėlioja dienų su ypatingais įvykiais (švenčių, išvykų dienos), keičiančiais įprastą dienos eigą, dienos ritmą. „Aš kalbų pasaulyje“ <i>Kalbėjimas</i> Vaikai kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas. Vaikai vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai kuria vaikui naujas patirtis ir kalbines situacijas, kuriose iki šiol jis nėra dalyvavęs, suteikia galimybę plėsti žodyną, peržengiantį artimiausios aplinkos temas. Vaikų kalbėjimą skatina įtraukiančios, įdomios vaizduotę stimuliuojančios mokytojo arba bendraamžių inicijuojamos veiklos. „Kuriu ir išreiškiu“ <i>Ankstyvasis muzikinis ugdymas</i> Girdėdami įvairias dermes ir intonacinius bei ritminius darinius aplinkoje, vaikai plečia savo muzikinį žodyną. Plečia dainų ir skanduočių repertuarą, mokosi atskirti, ar garsai, dariniai ir melodijos yra panašios, ar skirtingos, atpažįsta anksčiau girdėtas melodijas, gali parodyti melodijos slinktį bei kontūrą, suvokia tonacijos centrą.
--	---

Vaiko galia – KŪRYBINGAS

Pasiekimų sritis – estetiškas suvokimas.

Vertybinių nuostatų. Domisi, gėrasi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.

Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai

„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Vizualaus pasaulio tyrinėjimas</i> Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą (analizuojant, lyginant, kategorizuojant) ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt.. Stebi bendraamžių ir suaugusių raišką ir jos rezultatus - dailės darbelius. <i>Ankstyvasis muzikinis ugdymas(is)</i> Emocingai reaguoja į įvairaus stiliaus muziką.	„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Vizualaus pasaulio tyrinėjimas</i> Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi mokykloje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, vaikams turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. Vaikai turtingus vizualinius vaizdinius kaupia vidaus ir lauko aplinkoje, kurioje yra įvairių meno kūrinių, objektų, gamtinės medžiagos. Jais galima žaisti, keisti vizualias savybes (apšvietimą, spalvą, formą, tonus) ir kitaip tyrinėti. Vizualusis ir pirmųjų meninių sąvokų žodynas gausėja, kai mokytojai tyrinėjimo metu komentuoja vaizdus, įvardija spalvas, formas, estetinius potyrius. Vizualaus pasaulio savybių tyrinėjimą skatina kontrastingos aplinkos (urbanistinės, industrinės, gamtinės ir pan.), lankymasis meno galerijose, parodose, muziejuose, kokybiškos animacijos, kino žiūrėjimas, patiriant įvairius vaizduojamojo meno stilius, žanrus, formas. <i>Ankstyvasis muzikinis ugdymas(is)</i> Vaikas išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka. Vaikai klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. <i>Grafinė ir spalvinė raiška</i> Mokytojo paskatinti jie stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais (tapybos, fotografijos darbai ir kt.).
---	---

Pasiekimų sritis – meninė raiška.

Vertybė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.

Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Dailės posritis.

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Aš kalbų pasaulyje“ <i>Rašytinė raiška</i> Plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodami suaugusiuosius ir eksperimentuodami: stebėdami rašančiuosius ar piešiančiuosius, bandydami	„Aš kalbų pasaulyje“ <i>Rašytinė raiška</i> Mokymdamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai, pavyzdžiui: iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolius ir raides, pagaliuku rašo ant smėlio,

imituoti, braukti, keverzoti, piešinėti, palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje. „Kuriu ir išreiškiu“ <i>Vizualaus pasaulio tyrinėjimas</i> Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą (analizuojant, lyginant, kategorizuojant) ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt. <i>Vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas</i> Spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, tepioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Tyrinėja savo keverzones ir terliones, bando apie jas pasakoti, kai suaugusieji palankiai reaguoja, drąsina ir komentuoja vaikų piešinius. <i>Erdvinė raiška</i> Žaisdami su skirtingų dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, čiupinėdami, minkydami, stebėdami juos realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes.	kreidelėmis – ant asfalto, rengia simbolių, piešinių, ženklų „laiškus“ gamtos gyvūnams, kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, kuria istorijas apie raides ar garsus, stato ir konstruoja simbolius, raides. Mokytojo įtraukti į kūrybiškas piešimo ir rašymo veiklas, vaikai supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. „Kuriu ir išreiškiu“ <i>Vizualaus pasaulio tyrinėjimas</i> Mokytojai tyrinėjimo metu komentuoja vaizdus, įvardija spalvas, formas, faktūras, estetinius potyrius. Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą (analizuojant, lyginant, kategorizuojant) ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt. Patiriant įvairius vaizduojamojo meno stilius, žanrus, formas lankomasi meno galerijose, parodose, muziejuose, žiūrima kokybiška animacija, kinas. <i>Vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas</i> Kuria tikslingus grafinius ir spalvinius vaizdus – piešia. Išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. <i>Grafinė ir spalvinė raiška</i> Kuria skirtingomis priemonėmis ir įrankiais, išbando įvairias technikas, eksperimentuoja su mišriomis technikomis; tyrinėja, eksperimentuoja su dažais, juos maišydami, žaisdami linijomis, dėmėmis. <i>Erdvinė raiška</i> Modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras veikdami su įvairiomis medžiagomis: lipdydami skirtingų formų objektus, konstruodami erdvinius objektus iš skirtingų medžiagų. Bando atkartoti ar sukurti sudėtingesnius erdvinius objektus.
--	---

Muzikos posritis.

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Ankstyvasis muzikinis ugdymas(is)</i> Vaikai klausosi muzikos mokytojui taikant įvairius aktyvaus dalyvavimo metodus: piešdami, judėdami su priemonėmis ir be jų, pritardami instrumentais ar kūno perkusija. Mėgdžiodamas aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką, pradeda suvokti struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu.	„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Ankstyvasis muzikinis ugdymas(is)</i> Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. Vaikas išmoka vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka. Muzikuodami su kitais vaikais tinkamai elgiasi ir klausosi, kaip jų indėlis dera su kitais. Ilgainiui vaikų improvizacijos įgauna struktūrinių ir stilistinių savybių. Improvizacija virsta komponavimu, kada sujungiami ir atsimenami įvairūs muzikos elementai

Tinkamai mokytojų sukurtoje muzikinėje aplinkoje vaikai mėgdžioja suaugusiuosius, taip pat suaugusieji mėgdžioja vaikus: jų judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. Intuityviai geba mąstyti melodiniais ir ritminiais dariniais. Turtinančioje muzikinėje aplinkoje vaikai mokosi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius bei melodinius darinius, įgydami muzikos kalbos pradmenis. Patirdami ir įvardydami muzikos sąvokas, vaikai ruošiasi suprasti, atlikti muziką ir mėgautis ja.	(melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas ir dinamika) ir atspindimos įvairios emocijos. Vaikai klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Vaikai klausosi muzikos įrašų ir gyvos muzikos tiek mokykloje, tiek už jos ribų, susipažįsta su muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis.
---	---

Šokio posritis.

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Judesio tyrinėjimas</i> Vaikai juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį. <i>Šokio kultūra</i> Šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui.	„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Judesio tyrinėjimas</i> Judėdami mėgaujasi įvairiais judesiais, padėdami mokytojų, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais. <i>Judesio elementai</i> Juda erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną. Naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarių ir gilų kvėpavimą. Vaikai atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (pavyzdžiui, šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Ilgainiui vaikai spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą judesių seką ir judesys tampa šokiu. <i>Šokio kultūra</i> Vaikai perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, jas patiria, taip pat atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienas, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.). Mokydamiesi šokių, vaikai supranta jų kompoziciją, stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką.

Teatro posritis.

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas</i> „Atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesdami ir pajausdami prisilietimą. Vaikas su suaugusiaisiais	„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Vaidybos tyrinėjimas</i> Atlikdami simbolinius vaidmenis, vaikai naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso

žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniški vaikų judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. <i>Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas</i> Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūnėliais, indeliais ir kt.), vaikai išmoka pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui jį jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams.	intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiesiems. Per improvizacinio pobūdžio vaidybą vaikai kartu su bendraamžiais ir suaugusiais tyrinėja temas, kylančias iš jų patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių.
--	--

Pasiekimų sritis – gebėjimas žaisti.

Vertybė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.

Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Aš kalbų pasaulyje“ <i>Klausymas</i> Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. <i>Žodinės kalbos suvokimas</i> Žodinės kalbos suvokimo gebėjimus vaikai ugdo dalyvaudami mokytojo, savo, draugų inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose. „Kuriu ir išreiškiu“ <i>Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas</i> Žaisdami su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką. Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūnėliais, indeliais ir kt.), vaikai išmoka pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui jį jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams.	„Aš kalbų pasaulyje“ <i>Klausymas</i> Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas. <i>Žodinės kalbos suvokimas</i> Girdėdami mokytojo parinktų kitų kalbų garso įrašus, tarmes, svečių iš kitų šalių kalbą, matydami bendravimą ar patys bendraudami gestų kalba, vaikai susipažįsta su kalbų pasaulio įvairove, supranta kalbą kaip simbolių, žyminčių daiktus, reiškinius, veiksmus ir kt., prasmę. <i>Kalbėjimas</i> Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai kuria vaikui naujas patirtis ir kalbines situacijas, kuriose iki šiol jis nėra dalyvavęs. <i>Bendravimas ir komunikacija</i> Įsitraukę į žaismės situacijas vaikai bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis. <i>Rašytinė kalba</i> Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas, žaisdami vaidmenų, naratyvinius, stalo ir žodžių žaidimus. „Kuriu ir išreiškiu“

	<i>Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas</i> Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Pradėdami žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai tarpusavyje sąveikauja nedaug, žaidimo siužetą sudaro vienas ar du pasikartojantys įvykiai. Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoksta tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų. Įgudusių vaikų žaidimai tampa tęstiniais, vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. <i>Žaidimas – kaip simbolinių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis</i> Žaidimus su taisyklėmis vaikai ima žaisti padedami labiau įgudusių vaikų arba suaugusiųjų. Pradėdami nuo paprastų dėlionių, mozaikų, judrių gaudynių, slėpynių ir įvairių stalo žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų.
--	---

Pasiekimų sritis – kūrybiškumas.

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.

Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.

Nuoroda į pasiekimų aprašą

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>

Ugdymo(si) gairės	
0-3 metai	3-6 metai
„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Žaidimas, kaip savo galimybių tyrinėjimas</i> Dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos vaikai labiausiai pasisėkusių judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuluoti, siekdami socialinio atsako. Vaikas su suaugusiais žaislingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. <i>Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas</i> Vaikų veikimas su daiktais yra suaugusiųjų veiksmų pamėgdžiojimas, nukreiptas į socialinių sąveikų su kitais užmezgimą ir palaikymą. <i>Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas</i>	„Kuriu ir išreiškiu“ <i>Vizualaus pasaulio tyrinėjimas</i> Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi mokykloje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, vaikams turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. Vaikai turtingus vizualinius vaizdinius kaupia vidaus ir lauko aplinkoje, kurioje yra įvairių meno kūrinių, objektų, gamtinės medžiagos. Jais galima žaisti, keisti vizualias savybes (apšvietimą, spalvą, formą, tonus) ir kitaip tyrinėti. <i>Grafinė ir spalvinė raiška</i> Vaikų grafinė ir spalvine raiška nėra būdingas realistiško atvaizdavimo siekis, nors meninė raiška

Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas.	yra neatsiejama nuo pasaulio objektų ir reiškinių pažinimo. Vaikų grafinė ir spalvinė raida lavėja kuriant skirtingomis priemonėmis ir įrankiais, vaikams išbandant įvairias grafikos technikas, eksperimentuojant su mišriomis technikomis. <i>Vaidybos tyrinėjimas</i> Vaikų literatūra, įvairios teatro meno (lėlių, šokio, cirko ir kt.) formos yra įvairiapusiškai panaudojamos veikloje. Mokytojas palaiko ir paskatina kūrybišką vaiko raidą pastebėdamas, įsitraukdamas ir pats ją modeliuodamas. <i>Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus</i> Skaičiavimo užduotis vaikai atlieka jas suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliudami daiktais.
---	---

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymo(si) aplinka yra neatsiejama ugdymosi turinio dalis, padedanti siekti ikimokyklinio ugdymo programos tikslo. Vaikų ugdymas(sis) vyksta lopšelio-darželio vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už įstaigos ribų. Ugdymo(si) kontekstai kuriami integraliai ir dažnai kartu su vaikais vaiko veiklos metu grupėje, lauke, įstaigos renginiuose, edukacijose, išvykose, šeimoje. Lopšelio-darželio aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai.

Atliepiant vaiko interesus, gebėjimų lygį ir mokymosi būdų įvairovę, sudaromos galimybės vaikui pasirinkti veiklą, priemones, medžiagas, veikti vienam ar bendradarbiaujant.

Ugdymo aplinka kuriama taip, kad tenkintų kiekvieno vaiko poreikius, ugdytų jo gebėjimus, skatintų kaupti naują patirtį, išbandyti įvairias veiklos formas ir pažinimo būdus. Siekiama, kad aplinka skatintų vaiką aktyviai veikti, tyrinėti, pažinti, pasitikėti savo gebėjimais. Vaikas pats yra aktyvus aplinkos kūrėjas. Ugdymo(si) kontekstai, aktualūs mokyklos ugdymo aplinkai:

Universalaus dizaino mokymuisi kontekstas – vaikai veikia savo tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Galimybė pasirinkti veiklas ir priemones, siekiant numatyto rezultato, skatina turėti savo ketinimą, idėjų, sumanymų, jų kryptingai ieškoti ir pamažu suprasti savo žaidimo ar mokymosi būdus. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje;

Žaismės konteksto paskirtis – palaikyti kasdinių veiklų žaislingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius.

Judraus patirtinio ugdymosi konteksto paskirtis – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes. Judėjimo poreikį tenkinti padeda įrengimai, esantys lopšelio-darželio vidaus aplinkoje ir lauke (žaidimo komplektai su kopėtelėmis, čiuožyklomis, sūpynėmis). Lauko aplinkoje ir vidaus patalpose (grupėse, salėse) naudojamos įvairios sporto priemonės.

Kalbų įvairovės ir kultūrinio konteksto paskirtis – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove. Bendravimo situacijų kūrimui, problemų sprendimui naudojami įvairūs kūrybiniai, stalo,

konstrukciniai žaidimai, atributika, pasinaudojama grupėje esama kalbų įvairovė, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis, kalbų pasaulio pažinimą papildančiomis ir kalbą ugdančiomis vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis, taip pat kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis, kylančiomis vidaus ir lauko aplinkose;

Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi konteksto paskirtis – atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, lauko tyrinėjimo erdvės, kuriose yra tyrinėjimo objektų, priemonių ir medžiagų, STEAM veiklų, vaikų stebinių fiksavimo priemonių – tai padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinių įvairovę;

Kūrybinių dialogų kontekstas – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Aplinkų įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti įvairias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti, spontaniškai veikti. Muzikos studijos, Spalviukų mokyklėlės erdvės atveria vaikams plačias galimybes rinktis įvairias medžiagas savo kūrybai.

Realijų ir virtualių aplinkų kontekstas – ugdymo procesą pagyvina saugios skaitmeninės priemonės, kurios leidžia realybės kontekstus praplėsti skaitmeninėmis galimybėmis, įvairius reiškinius nagrinėti giliau ir detaliau, kurti.

Vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla yra pagrindinės, viena kitą papildančios ugdomosios veiklos. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis darant, veikiant: pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

Ugdymo(si) procese taikomos pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) metodai orientuoti į vaiko asmenybės ir pasiekimų auginimą. Derinamos ugdymo(si) kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo pedagoginės strategijos. Taip pat žaidimo strategija, ugdymosi situacijų moderavimo, aplinkos kūrimo, vaiko mokymosi vienas iš kito, ugdymosi priemonių tikslingo naudojimo, STEAM ugdymo strategijos.

Ugdymo(si) procese diegiami Reggio Emilia metodo elementai, skatinantys vaikų tyrinėjimus (šviesos stalai, veidrodžiai, įvairios lempos, sensorinės priemonės, prožektoriai ir kt.), skaitmeninio sumanumo gebėjimus ugdyti padeda tikslingai naudojamos informacinės ir komunikacinės technologijos (kompiuteriai, interaktyvios lentos, planšetiniai kompiuteriai, projektoriai, išmanios grindys, robotukai), vykdomos edukacinės išvykos.

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į ugdymo procesą, juos konsultuoja, padėdami suprasti vaiko ugdymosi poreikius, veiksmingus, vaikui tinkamiausius ugdymo(si) būdus ir dalyvauti savo vaiko ugdyme.

Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymosi aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių.

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės:

- geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį;
- kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą;
- nuosekliai vertinti mokytojo ir kitų ugdytojų sąveikų su vaikais, taikomų pedagoginių strategijų ir metodų, sukurtos aplinkos, paramos ir pagalbos vaikams poveikį kiekvieno vaiko pažangai;
- kryptingai tobulinti įstaigos programą, remiantis lopšelio-darželio vaikų pažangos stebėseną;
- derinti vaiko, tėvų (globėjų), mokytojų, švietimo pagalbos specialistų lūkesčius dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų ugdymo(si) proceso dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą.

Pagrindiniai vaiko pasiekimų vertintojai yra grupių mokytojai. Vaiko pasiekimų vertinime dalyvauja tėvai (globėjai) ir patys vaikai. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų pasiekimų vertinime dalyvauja ir lopšelio-darželio švietimo pagalbos specialistai. Jie teikia rekomendacijas, konsultuoja grupių mokytojus, tėvus (globėjus) apie vaiko ugdymosi galimybes, pagalbos teikimo būdus, perspektyvas. Pedagoginei psichologinei tarnybai rekomendavus, sudaromas individualus planas vaikams, kuriems ugdymo turinys pritaikomas.

Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką. Vaikui pradėjus lankyti įstaigą, išsiaiškinami tėvų (globėjų) lūkesčiai, nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus.

Mokytojai nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus.

Apie vaikų ugdymosi pasiekimus sprendžiama iš vaikų kasdienės veiklos ir jos rezultatų. Mokytojai nuolat dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaikų ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus (stebėjimo medžiagą, nuotraukas, vaizdo, garso įrašus ir kt.), analizuoja vaikų ugdymosi pažangą. Vaiko pasiekimai fiksuojami trumpais komentarais, nurodant ugdymosi pasiekimų sritį ir pasiekimų žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas, vaiko pažangą, vaiko stiprybes ir tolesnio tobulėjimo žingsnius.

Vaikų pasiekimus mokytojai apibendrina mokslo metų pradžioje ir pabaigoje, atliekama informacijos apie vaiko pasiekimus ir pažangą analizė. Vaikų pasiekimai ir pažanga aptariami su tėvais (globėjais) individualių pokalbių metu. Apibendrinta vaikų pasiekimų vertinimo medžiaga aptariama mokytojų tarybos posėdžiuose, grupių tėvų susirinkimuose.

Vaiko ugdymo(si) pasiekimai dokumentuojami ir kaupiami „Vaiko aplanke“ ir el. dienyne „Mūsų darželis“. Ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymosi pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus.

Programos dermę bei tęstinumą su Priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa užtikrina svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si).

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas (2 pav.).

2 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų dermė ir tęstinumas

Programos atnaujinimas

Programa parengta, vadovaujantis *Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis*. Lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programa atliepia šiuolaikinio vaiko poreikius, stiprina vaikų pažinimo ir mokymosi motyvą bei sėkmingą pasirengimą mokyklai. Programa bus koreguojama ir tobulinama, atsižvelgiant į vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo rezultatus, orientuojantis į vaikų ugdymo(si) poreikių pokyčius, tėvų lūkesčius ir pageidavimus, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas, ugdymo aplinkos pokyčius, veiklos kokybės įsivertinimo rezultatus.